

นางสาวสิริฉัตร ศิวาลัย

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายผู้ประกอบการธุรกิจ

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

“วิกฤตสภาพภูมิอากาศ” ถือเป็นวิกฤตครั้งใหญ่ที่สุดที่มนุษยชาติกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ สถิติจากองค์การอุตุนิยมวิทยาโลบบ่งชี้ว่า 8 ปีที่ผ่านมา ถือเป็นช่วงที่ร้อนที่สุดเป็นประวัติการณ์โลก¹ ซึ่งวิกฤตสภาพภูมิอากาศนี้ทำให้เกิดปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เราไม่เคยคาดคิดมาก่อน ไม่ว่าจะเป็นระดับน้ำในคลองเวนิส ประเทศอิตาลี ที่แห้งขอดหลายสาย หรือฤดูร้อนปีนี้ของประเทศไทยที่ร้อนกว่าที่คาดไว้ ทั้งนี้ การแก้ไขวิกฤตสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นไม่สามารถทำได้เพียงลำพัง แต่ต้องอาศัยความร่วมมือกันจากทุกภาคส่วน

สำหรับภาคตลาดทุน ผู้มีส่วนร่วมต่าง ๆ ทั้งผู้ระดมทุน ผู้ลงทุน ผู้ประกอบธุรกิจตัวกลาง และผู้ให้บริการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมในตลาดทุน ต่างได้รับผลกระทบจากวิกฤตสภาพภูมิอากาศเช่นเดียวกัน วันนี้ผู้เขียนจึงขอชวนผู้อ่านมาทำความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจตัวกลาง เช่น บริษัทหลักทรัพย์ (บล.) และบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน (บลจ.) ว่า จะมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาวิกฤตสภาพภูมิอากาศ รวมถึงเป็นอีกหนึ่งพลังอันสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนประเทศไปสู่เป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero) ภายในปี พ.ศ. 2608 ตามนโยบายภาครัฐของไทย ที่จะนำพาเศรษฐกิจไปสู่ความยั่งยืนได้เช่นไร

บทบาทของผู้ประกอบธุรกิจตัวกลางกับปัญหาวิกฤตสภาพภูมิอากาศ

“ตลาดทุน” มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยไม่เพียงเป็นแหล่งระดมทุนให้แก่ภาครัฐและเอกชนเท่านั้น แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ บล. ซึ่งเป็นตัวกลางระหว่างผู้ลงทุนกับผู้ต้องการเงินทุน (เช่น ผู้ออกหลักทรัพย์) มีหน้าที่ให้บริการซื้อขายหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพื่อช่วยให้หลักทรัพย์มีสภาพคล่อง รวมทั้งจัดให้มีและเผยแพร่บทวิเคราะห์หลักทรัพย์เพื่อเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจลงทุนให้แก่ลูกค้า ขณะที่ บลจ. ซึ่งเป็นผู้บริหารจัดการทรัพย์สิน มีหน้าที่จัดสรรเงินลงทุนไปยังผู้ออกหลักทรัพย์เพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่ดีในระยะยาวแก่ผู้ลงทุน (stewardship role)

ด้วยบทบาทหน้าที่ข้างต้น บล. และ บลจ. จึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนให้กิจการให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาและลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (climate change) ที่อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจในระยะยาวเพื่อให้กิจการนั้น ๆ มีศักยภาพการแข่งขันและดำเนินธุรกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืน ยกตัวอย่างเช่น บลจ. ที่มีนโยบายการลงทุนในธุรกิจที่ให้ความสำคัญในเรื่องความยั่งยืน จะมีอำนาจตัดสินใจในการจัดสรรเงินลงทุนไปยังผู้ออกหลักทรัพย์ ซึ่งอาจพิจารณาใช้นโยบายหรือแผนการแก้ปัญหา climate change ของกิจการนั้น ๆ เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการตัดสินใจลงทุน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ลงทุนในกองทุนภายใต้การบริหารจัดการ

¹ ที่มา [Past eight years confirmed to be the eight warmest on record](#) โดย World Meteorological Organization เผยแพร่เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2566

เป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยมีเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกที่ร้อยละ 30 - 40 จากกรณีปกติ ภายในปี พ.ศ. 2573² ซึ่งได้จัดทำกรมีส่วนร่วมกับประเทศกำหนด (Nationally Determined Contribution : NDC) ตามข้อตกลงปารีส (Paris Agreement) ที่ไทยได้ให้สัตยาบันร่วมเป็นภาคี เมื่อวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2559³ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย Net Zero ภายในปี พ.ศ. 2608 ทั้งนี้ Paris Agreement กำหนดให้แต่ละภาคีต้องจัดทำ NDC และปรับปรุงทุก 5 ปี เพื่อแสดงถึงความก้าวหน้าในการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศตามข้อตกลง โดยไทยได้จัดทำ NDC กำหนด 4 สาขาที่มีความพร้อมและมีศักยภาพในการลดก๊าซเรือนกระจกตามเป้าหมายข้างต้น ได้แก่ (1) สาขาพลังงาน (2) สาขาคมนาคมขนส่ง (3) สาขากระบวนการทางอุตสาหกรรมและการใช้พลังงาน และ (4) สาขาการจัดการของเสียชุมชน

การดำเนินงานของภาคการเงินและภาคตลาดทุน

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ในฐานะประธานร่วมคณะทำงานขับเคลื่อนการกำหนดนิยามและจัดหมวดหมู่โครงการหรือกิจกรรมในภาคเศรษฐกิจที่ยั่งยืน เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2566 ได้ร่วมกันเปิดตัว มาตรฐานการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม (Thailand Taxonomy) ระยะที่ 1 เพื่อขับเคลื่อนให้ประเทศไทยมีการจัดกลุ่มกิจกรรมที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ไว้ใช้ประเมินหรือกำหนดเป้าหมายการดำเนินธุรกิจที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม⁴ โดยเริ่มจากมุ่งเน้นการจัดกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจของ 2 สาขา (sector) ที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกในสัดส่วนสูงเพื่อให้สอดคล้องกับ NDC ก่อน ได้แก่ ภาคพลังงาน และภาคขนส่ง

การถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมาย (cascading) การลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ

มาถึงตรงนี้ ผู้อ่านหลายท่านคงสงสัยว่า...แล้วผู้ประกอบการธุรกิจตัวกลางควรลงมือทำหรือมีส่วนร่วมเช่นไร เพื่อให้ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจก และ Net Zero ได้ หากพิจารณาจากข้อเสนอแนะขององค์กรระหว่างประเทศ เช่น CDP (Carbon Disclosure Project) ซึ่งแนะนำให้ผู้ประกอบการธุรกิจตัวกลางมีส่วนร่วมโดยเริ่มต้นจากการวางแผนและกำหนดนโยบายของบริษัทให้สอดคล้องกับเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ⁵ ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจตัวกลางอาจเริ่มจากการกำหนดนโยบายให้นักวิเคราะห์และผู้จัดการกองทุนผนวกปัจจัยด้านสภาพภูมิอากาศในการวิเคราะห์หลักทรัพย์ 2 สาขาที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงตาม NDC และ Thailand Taxonomy ระยะที่ 1 ก่อน ซึ่งได้แก่ สาขาพลังงาน และสาขาคมนาคมขนส่ง โดยที่นักวิเคราะห์และผู้จัดการกองทุนสามารถอ้างอิง Thailand Taxonomy ในการพิจารณากลยุทธ์และแผนการเปลี่ยนผ่านด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำวิเคราะห์และการตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์นั้น ๆ

² สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) เป็นผู้จัดทำ NDC ของประเทศไทย โดยกรณีปกติ หรือ Business-as-Usual (BAU) หมายถึง กรณีที่ไม่มีการดำเนินมาตรการลดก๊าซเรือนกระจก (ที่มา [NDC \(Nationally Determined Contribution\)](#))

³ Paris Agreement มีเป้าหมายการรักษาดูแลอุณหภูมิทั่วโลกไม่ให้สูงขึ้นเกินกว่า 2 องศาเซลเซียส เมื่อเทียบกับยุคอุตสาหกรรม และพยายามจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิไม่ให้เกิน 1.5 องศาเซลเซียส เมื่อเทียบกับยุคก่อนอุตสาหกรรม (ที่มา [กองประสานการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ](#))

⁴ การจัดกลุ่มกิจกรรมแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ สีเขียว สีเหลือง สีแดง โดยสีเขียว คือ กิจกรรมที่มีการดำเนินงานเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ Paris Agreement ขณะที่สีเหลือง คือ กิจกรรมที่ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกยังไม่ใกล้เคียงหรือเทียบเท่าศูนย์ในปัจจุบัน แต่มีส่วนช่วยในการลดปัญหา climate change โดยกิจกรรมดังกล่าวอาจเข้าข่ายสีเขียวได้ในอนาคต และสีแดง คือ กิจกรรมที่ไม่ได้สนับสนุนเป้าหมายในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งจำเป็นต้องทยอยลดการดำเนินกิจกรรมลงอย่างต่อเนื่อง (ที่มา [Thailand Taxonomy ระยะที่ 1](#))

⁵ ที่มา [Climate Transition Plan](#) โดย CDP ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างประเทศที่ไม่แสวงหาผลกำไรและมีพันธกิจในการส่งเสริมให้องค์กรและบริษัทต่าง ๆ ลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ยกตัวอย่างเช่น ในการจัดทำบทวิเคราะห์การลงทุน นักวิเคราะห์อาจพิจารณารายได้สุทธิที่เกิดจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อการลดก๊าซเรือนกระจกของกิจการ⁶ ขณะที่ บลจ. อาจพิจารณาใช้รายได้สุทธิในการตั้งเป้าหมายการลงทุน เช่น ผู้จัดการกองทุนอาจกำหนดขอบเขตการลงทุนในบริษัทที่มีสัดส่วนรายได้สุทธิที่เกิดจากกิจกรรมสีเขียวไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 หรือหากเป็นกองทุนที่มุ่งเน้นลงทุนเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ อาจกำหนดว่าจะลงทุนในบริษัทที่มีสัดส่วนรายได้สุทธิที่เกิดจากกิจกรรมสีเขียวและสีเหลืองไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 เท่านั้น เป็นต้น

นอกจากนี้ บลจ. สามารถอ้างอิง Thailand Taxonomy ในการจัดทำรายงานการลงทุนในกิจการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมของกองทุนเพื่อให้ผู้ลงทุนมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุน เช่น บริษัท แสงแดด จำกัด (มหาชน) มีรายได้ร้อยละ 100 ที่มาจากการผลิตไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ ซึ่งถือเป็นกิจกรรมสีเขียวตาม Thailand Taxonomy ดังนั้น หากกองทุน ABC ลงทุนใน บมจ. แสงแดด คิดเป็นร้อยละ 10 ของมูลค่าทรัพย์สินสุทธิของกองทุน บลจ. สามารถรายงานว่าการลงทุนของกองทุน ABC ร้อยละ 10 เป็นสีเขียวได้⁷

ตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์ของ Thailand Taxonomy ในการช่วยผู้ประกอบการธุรกิจตัวกลางวิเคราะห์หลักทรัพย์และตั้งเป้าหมายการลงทุนที่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ ซึ่งจะเป็นตัวเร่งให้ภาคธุรกิจดำเนินกิจการเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่กิจกรรมสีเขียวโดยเร็วและเพิ่มประสิทธิภาพในการลดก๊าซเรือนกระจกเพื่อให้ได้รับการจัดสรรเงินลงทุนที่จำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจต่อไป

ผู้เขียนหวังว่าบทความนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจถึงบทบาทของผู้ประกอบธุรกิจตัวกลางในการมีส่วนช่วยผลักดันให้ภาคธุรกิจเปลี่ยนผ่านไปยังกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศมากยิ่งขึ้น โดยจะช่วยให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เม็ดเงินลงทุนของผู้ลงทุนด้วย อย่างไรก็ตาม การบรรลุเป้าหมาย Net Zero ในปี พ.ศ. 2608 ของไทย หรือการกอบกู้วิกฤตสภาพภูมิอากาศ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยมี “ความร่วมมือและการเริ่มต้นลงมือทำไปด้วยกัน” เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

⁶ นักวิเคราะห์สามารถอ้างอิงแนวทางการนำปัจจัยด้าน ESG มาใช้ในการจัดทำบทวิเคราะห์หุ้น (Guidance For Integrating ESG Information into Equity Analysis and Research Reports) ที่ ก.ล.ต. ได้สนับสนุน CFA Institute ในการจัดทำ โดยได้รับการเผยแพร่เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2566

⁷ บลจ. สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศได้จาก ‘คู่มือเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการและเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศสำหรับผู้ประกอบธุรกิจจัดการลงทุน’ ที่จัดทำโดย ก.ล.ต. เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2565